دەزگاکانی راگەیاندنی ئەوروپا وە زەبروزەنگی نامووس پەرستی لەبەرامبەر ژناندا!

ئەو دەربرینەی سەرەوە ناوونیشانی قسەو باسیکە کە هلالە رافع لە پانیلیکدا لە ستوکهولم لە رۆژی 16 /11پیشکەشی کرد.

ئایا نایەکسانی، چەوسانەوەو تەهدید کردنی ژنان سەرنجی دەزگاکانی راگەیاندن رادەکیشیت، یان تەنها کوشتنی نامۆسیە کەدەبیتە مانشیتی ووتارەکان؟ زەبروزەنگی ناموسی، چەوسانەوە، سنووردانان بۆ مافە سەرەتاییەکانی ئینسان وە بەشودانی زۆرەملی بوەتە ژیانی رۆژانەی سەدان کچی بیدەنگکراوی ترسینراو.!! لەم نیوەدا سیاسەتمەداران چی دەکەن؟ ئایا دەزگاکانی راگەیاندن بەئەرکی خۆیان هەلدەستن؟

دامودەزگای راگەیاندن هەمیشە وەسیلەیەك بوە بەدەستی دەولەت ودەسەلاتدارانەوە.ئەمە رەنگدانەوەی سیاسەتی زالە لە کۆمەلگادا و بەشیکە لە سیستەمی حاکم. وەلەهەمان کاتدا ئەوە دەسەلاتدارانن کە لە دەزگای راگەیاندندا زیاترین جیگەیان پیدەدریت. کەواتە سیاسەتی زال یان دەسەلات و راگەیاندن دوو چەمکی پیکەوە گریدراون.

ئیمە کە لەوولاتانی رۆژهەلاتەوە هاتووین بەرەی راست و "نادیموکراتیە" لەویدا دەسەلاتە،کەواتە راگەیاندنیش زیاتر خزمەت بە بەرەی راست دەکات. گوایا رۆژئاوا " دیموکراتیە"، بەلام دەبوایە راگەیاندن بەو شیوەیەی کەهەیە لەئختیار عەکسکردنەوەی راستیەکاندابووایە بەوشیوەیەی مافەکانی ژنان دەیخوازی، نەك دەسەلات.

ئەوەی کە پەیوەندی بە مەسەلەکانی ژنانەوە هەیە، بە شیوەیەکی گشتی سیاسەتمەداران لەدەولەتدا گرنگی نادەن بە کیشە سیستماتیك و رۆژانەکانی ژنان ، وە زیاتر ئەوەی لای ئەوان گرنگە مەسەلەی ژنان و دەسەلاتە، ئەگەر بیینە سەر پەنابەر و ژنانی پەنابەر، لە هیچ شوینیکدا لە یاساکاندا نەنوسراوە کە لەدایك بوانی ئەوانەی لەدەرەوەی ئەورووپان هاوولاتی پلە دوون، بەلام لەراستیدا بەشیوەیەکی گشتی پەنابەران رۆژانە لەگەل ژیانی پلەدوویدا دەستوویەنجەنەرم دەکەن لەهەموو بوارەکانی کۆمەلایەتی، ئابووری وەسیاسیدا.
پەنابەر لەم ولاتەدا پلە دوە کەواتە ژنانی پەنابەر بە حوکمی ژن بونیان لە خوارترەن. بەم پییەش باس و خواست وکیشەکانیان نابیتە باسی گەرمی کۆبونەوەکانی سیاسەتمەداران، وە یان ناوو دەزگای راگەیاندن .!

لەوولاتانی رۆژهەلاتدا کۆمەلگا مەحکومە بە نایەکسانی وە چەوسانەوەو زۆرداری لە ژیر سایەی دەسەلات، ئایین ویاساکانیاندا، لەهەمانکاتدا کە لەو باروودۆخ و سیستەمە هەلدییت وە دییتە وولاتیکی رۆژئاواوە تەنها لەبەر ئەوەی کە لیرە لەدایك نەبووی چەندەها نەوەش دوای خۆت لە کۆت وبەندی سیستەمی وولاتی یەکەمت رزگاری نابیت. وە هەمیشە بەزۆر دەتلکیننەوە بەو فەرهەنگ و سیاسەتە دواکەوتوەی کە راتکردوە لیی وە باوەرت پیی نیە. لیرەش بەشیوەیەکی تر دەیانەویت لە ژیر چەپۆکی هەمان باروودۆخی دین وە دواکەوتوی بتهیلنەوە.

ئەگەر کەمیك سەرنج لە دەزگاکانی راگەیاندنی ئەوروپا بدەین، سەیر ئەکەی زیاتر لایەنی دواکەوتوو وە دژی مرۆڤایەتی رۆژهەلات دەبیتە مانشیتی ووتارەکان، بەدەگمەن باس لە لایەنی پیشکەوتوو ومەدەنی و ئازادیخواز دەکریت.

ئەوەندە باس لە رۆژە مەزهەبیەکان مزگەوتەکان وفەرهەنگە دواکەوتوەکان دەکریت باس لە کۆرووکۆمەلی رادیکال، مەدەنی، وە یەکسانی خوازوو هەلسورانەکانیان ناکریت وتەنانەت هەولئەدریت بخریتە پشت پەردەوە. وە ئەوەندە ئیمام و پیاوی ئایینی ولایەنی دواکەوتوو دەهینە سەر شاشەکانی تلفزیۆنەکانیان کەسانی پیشکەوتو وبەخەمەوەبووی مەسەلەکانی ژنان پشت گوی دەخەن.

میدیاکان تەنها لەکاتی کوشتنەکانی ژناندا مانشیتی گۆڤار و رۆژنامەو تلفزیۆنەکانیان پر ئەکەنەوە. پیشتر بەرلەوەی بگاتە ئاستی کوشتن و سەبارەت بە هۆکارەکانی قسەوباسیان نیە، وە لەهەمانکاتدا سەبارەت بە چارەسەرەکانیشی باسەکان گەرم راناگرن.
با دەزگاکانی راگەیاندن قسە لەسەر ئیزۆلە بوونی پەنابەران بکات، باس لە قوتابخانە ئیسلامیەکان بکات، باس لە بیکاری ناوو پەنابەران بکات .... کە ئەمانە بوونەتە هۆی هیشتنەوە وە دوبارە دروستکردنەوەی فەرهەنگ و ژیانی نامووس پەرستی لەناوویاندا.

بیگومان رۆژنامەنوسان بەشیکن لەکۆمەلگا و هەروەك چۆن لەکۆمەلگادا بەرەی کۆنسەرڤاتیزم و بەرەی رادیکال هەیە هەروەها لە ناوو رۆژنامەنوسانیشدا، کەواتە ناکریت هەر چاومان لەدەزگاپەیوەندیدارەکانەوە بیت، دەبیت رۆژنامەنوسانیکی رادیکال بینەمەیدان وچاونەترسانە باسی کیشە واقعیەکان بکەن هەروەك چۆن هەلسوراوانی رادیکالی مەیدانی ژنان جەریئانە قسەی خۆیان دەکەن.
چیتر ئەو بیانوە قبول ناکریت کە سیاسەتمەداران و دەزگاکانی راگەیاندن تیگەیشتن و زانیاری تەواویان نیە لەبارەی کولتور وفەرهەنگی شەرقی وە یان دەترسین ئەگەر رەخنە لە کولتوری دواکەوتوانە و دژی ژنان بگیریت بە راسیست لەقەلەم بدرین.

هەلبەتە کوشتنی ناموسی و لەدەستسەندنەوەی ژیانی مرۆڤیك لەم نیوەندی ئەوروپایەدا ناکری ئیتر پەیوەندی داربکریتەوە بە فەرهەنگ، نەبونی زانیاری ....وشتی تر، بەلکو دەبیت یاسای رەسمی بۆ دابنریت کە کوشتنی ژنان لەژیر هەر بیانویەکدا قەدەغەبیت. لەبەرئەوەی تائەوکاتەی کە دیاردەیەکی بەو شیوەیە نامرۆڤانە هەبیت دەبیت یاسا بۆ بنەبرکردنی دانریت. هەروەك چۆن لەبەرامبەر لیدانی منالاندا یاسای قەدەغەکردنی لیدانی مندال هەیە. وە لەپال ئەم یاسایەشدا چاکسازی لەبارووددۆخی ژیانی پەنابەراندا بکریت تا ئاستی هاوولاتیەکی پلە یەك.

لەم پانیلەدا کە ریکخراوی ئازادی ژن سازی دابوو، کە تییدا رۆژنامەنوسانیك لەرۆژنامەکانی (داگس نیهیتر، ئولریکا بی)، (سڤینسکا داگبلادت، ئەننا لارشون)، وەلەلایەن (سۆسیال دیموکرات ،مارگاریتا پاولو)، (حیزبی چەپ، ئینگر ستارك)، (ریکخراوی ئازادی ژن، مریەم ئەفراسیاپور).... وە چەند کەسیکی تر بەشداریان کردبوو.